

STAVRAÐIÐ

VILJA HAVA C, Q, W

Týskvøldið 29. september hevði Málfelagið almennan fund í Miðlahúsinum í sambandi við útgávuna av móðurmálsalfabetinum

Væl av fólkið varð møtt. Fundurin byrjaði við at Regin Eikhólm, orðstýrari, bjóðaði vælkomnin og greiddi frá skránni. Síðani hevði Dan Reinert Petersen, formaður í Málfelagnum, eina søguliga gjøgnumgongd av virkseminum hjá

Málfelagnum, sum André Niclasen, sáli, legði lunnar undir.

Vit í felagnum frøddust, segði hann, tá Málráðið í 2013 eftir áheitan frá Mentanarnevndini í Løgtinginum varð stovnað, og sum við sínum 11 limum, breitt

skuldi umboða tær ymisku mál-áskoðanirnar. Men skjótt skuldi tað vísa seg, at Málráðið ikki livdi upp til málsetningin, og at meirilutinuttan debatt skerdi alfabetið við fimm bókstavum. Hetta stendur í andsøgn til, at Bjørn Kallsø, tá-

verandi mentamálaráðharri, í set-anarrøðuni (08.01.13) mælti til, at Málráðið skuldi arbeiða so, at øll skuldu kenna seg aftur í málinum, og at Málráðið skuldi arbeiða við at fremja tað latínska alfabetið.

Jógvan í Lon Jacobsen:

Hví mælti fyrrverandi málnevndintil tað óskerda, latínska stavraðið?

Síðani hevði Jógvan í Lon Jacobsen, málfrøðingur, eina framløgu, har hann staðfesti, at spurningurin um stavraðið ikki var ein málfrøðiligur spurningur, men at talan er um eitt pedagogiskt og praktiskt amboð í tí dagliga, har tað er neyðugt at kenna raðfylgjuna í tí latínska stavraðnum, t.d. tá tú skalt sláa upp í eini telefonbók, leita í einum skjalasavni v.m. Stavraðið er í roynd og veru ikki ein tjóðskaparlig verkætlan. Flestøll stavrøð um okkara leiðir byggja á tað latínska stavraðið við neyðugum tillagingum. Tað eru hesar tillagingar, sum fólk eru ósamd um. Hann segði: Lat okkum nýta eina inkluderandi atlaging, sum byggir á eina norðurlendska og føroyska siðvenju. Vit vera ikki verri føroyingar, hóast c og w og aðrir stavir eru í okkara stavraði.

Stavraðið er eitt hjálparamboð



heldur enn eitt tjóðskaparligt ikon, har hugsað verður um nyttuvirðið heldur enn um ideologiskar sannføringar.

Til síðst nevndi hann eina kann-ing, sum varð gjørd til eina uppgávu á Fróðskaparsetrinum í 2014, har 72,1% av teimum spurdu søgdu ja til eitt inkluderandi stavrað t.v.s. tað vanligu latínska alfabetið.

Eivind Weyhe:

Hví mælti minnilutin í Málráðnum til tað óskerda alfabetið?

Eivind Weyhe, málfrøðingur, vísti sum limur í Málráðnum til tilmælið hjá minnilutanum í Málráðnum (sum stendur á baksíðuni av móðurmálsalfabetinum), har tey mæla til at varðveita c, q, w, x og z í alfabetinum, mótvegis meirilutanum, sum valdi at ekskludera hesar bókstavirnar. Hann vísti á, at eitt alfabet ikki er nøkur natúrlóg, men ein praktiskur listi við teimum bókstavum, sum vit brúka, eitt nú nevndi hann c-vitamin, c-moll, celsius, CO₂, cm, watt, Marxisma og sex. Og tað sama er galdandi fyri z og q. Fyri vanlig tøkuerð verður tað upp til eina rættskrivingarorðabók at vísa á, nær vit brúka hvat. Eivind Weyhe vísti eisini til at Føroyska Orðabókin, vanligu nevnd Móðurmálsorðabókin, hevur c, q,w, x og z við, og tískil góðtekur hon bókstavirnar. Tí er tað óskiljandi, at teir ikki skulu vera við í alfabetinum. Og hann endaði við



spurninginum, hví føroysk skúlabørn ikki skulu læra, hvar c, q, w, x og z skulu standa?

Rolf Guttesen:

Hugleiðingar um abc'ð og Atlassið

Rolf Guttesen, geografur, tosaði um, at UNGEGN er hægsti autoritetur í verðini, tá tað snýr seg um, hvussu staðarnøvn skulu stavast, og hann undraðist á, hví NÁM ikki rættaði seg eftir tí. Tá hann í sínari tíð (2010) gjørdi Skúlabókagrunnin varan við at brúka tey nøvn og mátar at stava tey uppá, sum londini vilja at onnur skulu brúka, var svarið: “So leingi vit IKKI eru limir í ST, vilja vit ikki fylgja teirra prinsippum.” Hetta helt Rolf Guttesen vera eina margháttliga grundgeving, m.a. tá ein hugsar um, at Føroyar hava sítt egna umboð í UNGEGN, nevniliga Eivind Weyhe, sum játtaði, at so var.

At grundgeva fyri at Chile skal stavast KILI, tí ki sigur /tji/ á føroyskum er burturvið. Hvat so við Kina, Kiev og Kilimanjaro? Ljóðbroytingin frá ki- til tji- fór fram fyri meira enn 500 árum síðani, og er ikki aktiv longur. Tí úttalast orð við Ki-, sum eru komin inn í málið seinni, ikki við tji-ljóðinum, men bara ki-. Vit hava Kinna, Kissa, kiksa, kilt, kinesari og nógv staðarnøvn. Atlassið viðurkennur ikki bókstavin `c´, men beint undir Kili stendur býarnavnið Concepción, og har eru trý c í. Hvar er logikkurin?

Rolf Guttesen kom til endans eisini inn á gongdina, tá atlassið skuldi gerast. Upprunaliga varð talan um at gera føroysk kort,



sum vístu fólkatal, vinnulív, samferðslu og náttúrufyribrigdir. Í hesum sambandi er Rolf Guttesen blivin ákærdur fyri at hava bølt á málinum og ikki hava latið tilfar inn, men Rógvi Thomsen, sum var stjóri í Skúlabókagrunninum tá og sum var tilstaðar á fundinum, játtaði, at tilfarið er latið inn til NÁM.

Harafturat metti Rolf Guttesen, at NÁM tulkar leiðreglurnar hjá Harper Collins á sín egna máta.

LAER
MÓ

Aa

Ðð

li

Mm

Qq

Úú

Ýý

ei

MÁLFELAGIÐ

a á b c d ð e f